

ธรรมานุศาสตร์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

ธรรมานุศาสตร์ มงคลที่ ๓๕ จิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม-ผู้มีจิตมั่นคง

โลกธรรม คือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นประจำโลก ใคร ๆ ก็ต้องพบ หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ทรงประสบพบเจอ ตั้งแต่ได้ลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มีสรรเสริญมีนินทา มีสุขมีทุกข์ เมื่อโลกธรรมเกิดขึ้นแล้ว ก็ขึ้นอยู่กับตัวเราว่า จะต้องรักษาใจให้มั่นคง ไม่หวั่นไหวในโลกธรรมเหล่านั้น ไม่ยินดียินร้าย เพราะรู้เท่าทันว่า เรื่องที่เกิดขึ้นนั้นไม่เที่ยง ไม่จีรังยั่งยืนอะไร ลาภมิได้ก็เสื่อมได้ ยศตำแหน่งใหญ่โต ก็ไม่ใช่จะอยู่กับเราตลอดไป ทุกสิ่งทุกอย่างมีการเสื่อมหายไปเป็นธรรมดา ตามกฎของไตรลักษณ์ มีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล ซึ่งเป็นเรื่องของอุบาสิกาท่านหนึ่ง เป็นผู้ที่ฝึกฝนอบรมจิตใจของตนเองมาตั้งแต่เล็ก คือ นางเป็นผู้ไม่หวั่นไหวในโลกธรรมเลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดี หรือเรื่องร้าย ก็ยังรักษาใจเป็นกลาง ๆ มีอุเบกขาธรรม และพิจารณาเห็นโลกไปตามความเป็นจริง เป็นบุคคลที่น่าเอาอย่าง เรื่องมีอยู่ว่า ในคืนหนึ่ง นันทมารดา ซึ่งเป็นอริยสาวิกา ชาวเมืองเวพุกัณฎกะ ลูกขึ้นในเวลาใกล้รุ่ง นั่งสมาธิภาวนาตามปกติ อยู่บนปราสาทชั้นเจ็ด ให้เวลาล่วงไปด้วยการเข้าสมาบัติ ต่อม่าธรรมปิติซึ่งเกิดจากการทำใจหยุดนิ่ง เพราะนางได้บรรลุธรรมเป็นพระอนาคามีบุคคล ครั้นออกจากสมาบัติแล้วก็เริ่มสวดปารายนสูตร เป็นทำนองสรภัญญะ ประมาณ ๒๕๐ คาถา

ในขณะนั้น ท้าวเวสสุวัณมหาราชาเสด็จผ่านมาพอดี ได้สดับนันทมารดาสวดปารายนสูตรทำนองสรภัญญะ จึงหยุดฟังด้วยความซาบซึ้งในรสพระธรรมจนจบ แล้วทรงอนุโมทนาว่า “สาธุ...น้องหญิง พระธรรมเทศนาของพระบรมศาสดา ท่านรับมาดีแล้ว เราไม่เห็นอะไรที่จะต่างกัน ระหว่างวันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับที่ป่าสาณกเจดีย์ ตรัสแก่ปารายนิกะพราหมณ์ ๑๖ ท่าน และพระสูตรที่น้องหญิงกล่าวในวันนี้ เป็นเสมือนกับพระดำรัสที่พระศาสดาตรัสแล้ว” นันทมารดาอุบาสิกา เมื่อเห็นผู้มีอานุภาพมาเปลี่ยนแปลงรัศมีกายอยู่ตรงหน้าต่าง ก็ไม่ได้หวาดกลัวหรืออัศจรรย์ใจอะไรเลยใจของท่านเป็นปกติราวกับผู้นิรทุกข์ ได้ถามว่า “ดูก่อนท่านผู้มีพักตร์อันเจริญ ท่านมีรัศมีกายสว่างไสว ประดุจดาวประกายพลกษ์ ท่านเป็นใครหนอ เป็นนาค ครุฑ เทวดา หรือว่าเป็นพรหม” เมื่อนางทราบว่าเป็นท้าวเวสสุวัณ ก็กล่าวต้อนรับว่า “ถ้าเช่นนั้น ดิฉันขอต้อนรับท่าน ด้วยการให้ท่านมีส่วนแห่งบุญที่ดิฉันได้สารถยปารายนสูตรโดยทำนองสรภัญญะในเช้าวันนี้”

ท้าวเวสสุวัณทรงอนุโมทนาบุญ พร้อมกับตรัสบอกว่า “พรุ่งนี้ภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ จะเดินบิณฑบาตมาในเวพุกัณฎกนครแห่งนี้ ท่านพึงรีบจัดเตรียมอาหารเพื่อถวายเป็นสังฆทาน แต่ภิกษุสงฆ์ แล้วพึงอุทิศส่วนบุญให้เราด้วยเถิด หากทำได้อย่างนี้นับว่าเป็นการต้อนรับอันประเสริฐแท้”

เมื่อท้าวเวสสุวรรณตรัสสนทนากับนันทมารดาอุบาสิกาเสร็จ ก็ทรงอำลานางแล้วอันตรธานหายไป ฝ่ายอุบาสิกาที่รีบไปบอกให้คนในบ้านช่วยกันจัดแจงข้าวปลาอาหารอันประณีตไว้ แล้วให้คนไปนิมนต์ พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะพร้อมด้วยหมู่สงฆ์ มาฉันภัตตาหารที่บ้าน

ครั้นเวลาเช้า พระภิกษุสงฆ์มีพระเถระทั้งสองเป็นประมุข ได้ออกบิณฑบาตไปตามถนน แล้วมา พักฉันภัตตาหารที่บ้านของนางนันทมารดาซึ่งได้จัดเตรียมไว้เป็นอย่างดี เมื่ออังกาสภิกษุสงฆ์ให้อิมหน้า สำราญแล้ว นางก็เข้าไปนั่งสนทนา เล่าเรื่องที่ได้สนทนากับท้าวเวสสุวรรณเมื่อรุ่งอรุณให้พระเถระทั้งสองฟัง พระสารีบุตรกล่าวชมเชยว่า เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ที่นางสามารถเจรจาต่อหน้าท้าวเวสสุวรรณมหाराช ซึ่งเป็นเทพบุตรผู้มีฤทธิ์มากอย่างนี้ นันทมารดาบอกว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ธรรมอันน่าอัศจรรย์ ของดิฉัน มิใช่เพียงเท่านั้น แม้ข้ออื่นยังมีอีก ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ดิฉันมีบุตรน้อยอยู่คนหนึ่งชื่อ นันทะ เป็นที่รักของดิฉันมาก พระราชาได้สั่งประหารชีวิตเพราะเหตุเพียงนิดเดียว ข้าแต่ท่านผู้เจริญ เมื่อบุตรของดิฉันถูกจับแล้วก็ดี ถูกประหารแล้วก็ดี ดิฉันไม่รู้สึกรวบรวมใจเลย” พระสารีบุตร กล่าวชมว่า “น่าอัศจรรย์ ดูก่อนนันทมารดา ไม่เคยมีมาก่อน ท่านชำระแม่เพียงจิตตูปบาทให้บริสุทธิ์”

อุบาสิกาได้กล่าวต่อไปว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ความอัศจรรย์ใจ มิใช่เพียงเท่านั้น แม้ข้ออื่นยังมีอีก สามิของดิฉันกระทำกาลแล้วเกิดเป็นยักษ์ตนหนึ่ง มาแสดงตนแก่ดิฉันด้วยรูปร่างอย่างครั่งก่อน แม้ถึงอย่างนั้น ดิฉันไม่รู้สึกลัวแต่อย่างใด...ข้าแต่ท่านผู้เจริญ เมื่อสมัยที่ดิฉันยังสาว ถูกส่งตัวมาให้ สามิหนุ่ม ไม่เคยคิดที่จะนอกใจสามิเลย โฉนจะประพตินอกใจด้วยกายเล่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ เมื่อดิฉันแสดงตนเป็นอุบาสิกาแล้ว ไม่รู้สึกรู้ว่าได้ล่วงสิกขาบทอะไร ๆ เลย ดิฉันสงัดจากกาม สงัดจาก อกุศลธรรม เข้าปฐมฌาน มีวิตก วิจารณ์ ปิติและสุขเกิดแต่วิเวก เข้าทุติยฌาน มีความผ่องใสแห่งจิตใน ภายใน เป็นธรรมเอกผุดขึ้น ไม่มีวิตก ไม่มีวิจารณ์ เพราะวิตกวิจารณ์สงบไป มีปิติและสุขเกิดจากสมาธิ มีอุเบกขา มีสติ สัมปชัญญะ เสวยสุขด้วยนามกาย เพราะปิตินั้นไป...ดิฉันเข้าตติยฌาน ที่พระอริยเจ้าทั้งหลายสรรเสริญว่า ผู้ได้ฌานนี้ เป็นผู้ที่มีอุเบกขา มีสติอยู่เป็นสุข แล้วก็เข้าจตุตถฌาน ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพราะละสุขละทุกข์ และดับโสมนัสโทมนัสก่อน ๆ ได้ มีอุเบกขาเป็นเหตุให้สติบริสุทธิ์ ตีมนต์ในรส แห่งธรรม ที่มีสุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป บริสุทธิ์เพิ่มขึ้น ดิฉันไม่พิจารณาเห็นสังโยชน์เบื้องต่ำข้อใดข้อหนึ่ง ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงแล้ว ที่ยังละไม่ได้ในตน”

พระสารีบุตรเมื่อได้สดับเช่นนั้นแล้ว ก็กล่าวชื่นชมอุบาสิกาว่า เป็นธรรมอันน่าอัศจรรย์ซึ่งบังเกิดขึ้นได้ยากกับบุคคลผู้ครองเรือน ธรรมอันใดที่ชาวโลกประพตีกันได้ยาก นันทมารดาสามารถทำได้ อย่างสมบูรณ์ เป็นผู้ไม่หวั่นไหวในโลกธรรม พิจารณาเห็นโลกและชีวิตไปตามความเป็นจริง อีกทั้งเป็นผู้ อยู่ด้วยความไม่ประมาท สมกับเป็นอริยสาวิกาของพระบรมศาสดา

พวกเราทุกคนก็เช่นเดียวกัน เราเกิดมาภพชาตินี้ ไม่ได้มายึดติดอยู่ในโลกใบนี้ เราดำรงชีวิตอยู่ก็ เพื่อสร้างบารมีเพิ่มเติมความบริสุทธิ์ให้กับตนเอง เมื่อมีเรื่องราวใดเกิดขึ้น ก็ให้รักษาใจเป็นกลาง ๆ

อย่าไปดีใจหรือเสียใจกับโลกธรรมที่เกิดขึ้นมากจนเกินไป จนทำให้สูญเสียโอกาสที่จะสั่งสมบุญให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ดังนั้น ให้ทุกท่านหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีกำลังใจสูงส่ง ให้ใจเราอยู่เหนือโลกและสวณกระแสนกิเลส ที่รุ่มเร้าเข้ามาในใจ แล้วเราจะเป็นผู้มีชัยชนะตลอดกาล

เอกสารประกอบบทความ :

พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัย มาตาสูตฺร เล่ม ๑๓ หน้า ๑๔๖

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังใจพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ